

Teelt en afzet van tomaten op Guernsey

Ir. W. van Soest, Rijkstuinbouwconsulent en
Directeur van het Proefstation voor de Groente- en Fruitteelt onder glas te Naaldwijk

Teelt en afzet van tomaten op Guernsey

Guernsey, een van de Kanaal- of Normandische eilanden, heeft een omvangrijke produktie van kastomaten, die voor 99% wordt afgezet in Groot-Brittannië en Ierland in vrijwel dezelfde periode als onze tomaten. De heren L. J. Barendse, voorzitter van de Bond Westland, G. A. van Marrewijk, voorzitter van de veiling Kwintshoul, Jac. Sonneveld, voorzitter van de veiling 's-Gravenzande, en de schrijver van dit artikel hebben een studiereis naar dit eiland gemaakt.

Dit artikel is een verkorte weergave van een rapport dat door het proefstation te Naaldwijk over deze reis is gepubliceerd.

De Kanaal- of Normandische eilanden behoorden vroeger tot Frankrijk, maar maken nu al eeuwen deel uit van Groot-Brittannië. Deze eilanden hebben een eigen parlement en een eigen wetgeving. Guernsey wordt bestuurd door de 'Bailiff', die president van de Staten is. De leden van de Staten vertegenwoordigen de 10 districten van het eiland.

Guernsey is ongeveer 6500 ha groot; daarvan is 4000 ha cultuurgrond. Er wonen ongeveer 50 000 mensen. De voornaamste middelen van bestaan zijn de tomatenteelt en het toerisme, die dan ook beide door de Staten van Guernsey worden bevorderd. Maar de belangen van beide strijden wel eens.

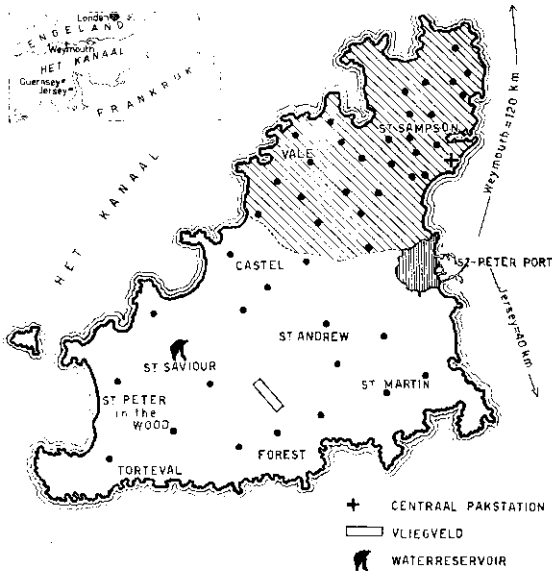
De produktiewaarde van land- en tuinbouw wordt op Guernsey door deskundigen geschat op 100 miljoen gulden: daarvan zou de tomatenteelt 70 miljoen voor haar rekening nemen, de bloementeelt 20 miljoen en de landbouw- en veeteeltproduktie 10 miljoen. Ter vergelijking kan worden gezegd, dat de inkomsten uit het toerisme ongeveer 40 miljoen gulden bedragen¹.

Tuinbouw

De tuinbouw op Guernsey is reeds van oude datum. In vroegere eeuwen was Guernsey bekend door zijn fruittuinen. In de jaren tachtig werd gestart met de cultuur van druiven en tomaten onder glas. In de loop van de twintigste eeuw is de kasdruiventeelt sterk ingekrompen ten gunste van de tomatenteelt. De produktie van kastomaten echter steeg in de laatste halve eeuw van 13 000 tot 48 000 ton. De oppervlakte van de glasteelt nam sedert 1935 toe van 280 ha tot 451 ha.

Het glas wordt in hoofdzaak benut voor de tomatenteelt. Sterk blijkt deze specialisatie uit het feit, dat van de 451 ha 426 ha met tomaten worden beteeld.

¹ Zie voor meer bijzonderheden over de Kanaaleilanden de Mededelingen Directeur van de Tuinbouw van 1952, pagina 425.

Spreiding van de kassen over Guernsey (een stip is 10 ha). Het gearceerde gedeelte is laaggelegen grond, het niet-gearceerde deel hooggelegen grond. De ingetkende namen zijn die van de districten. (Linksboven: de ligging van Guernsey ten opzichte van Engeland en Frankrijk)

De overige 25 ha worden voor bloemen, druiven en snijgroen benut.

Overwegend teelt men één gewas per jaar: de tomaat, zonder voor- of nateelten. Op 384 van de 426 ha voor kastomaten worden alleen tomaten geteeld. Op de overige 42 ha wordt de tomatenteelt gecombineerd met die van bloemen, in hoofdzaak iris, fresia en chrysant. Hieruit blijkt duidelijk de bijzonder sterke specialisatie op het hoofdgewas tomaat. Alle aandacht van de kwekers kan op dit gewas geconcentreerd worden, maar anderzijds is men economisch gezien wel sterk afhankelijk geworden van het wel en wee van dit ene gewas.

Van de 426 ha tomaten worden 353 ha (83%) gestookt en blijven 73 ha (17%) onverwarmd. De

stooktomaten overwegen dus sterk. (Nederland 1960: 2588 ha tomaten, waarvan 1311 ha gestookt en 1277 ha onverwarmd). Opmerkelijk is dat er weinig neiging bestaat om op andere groentegewassen over te gaan. Komkommers, meloenen en andere in ons land belangrijke glasprodukten zoekt men er vergeefs. Wel neemt de belangstelling voor de bloementeel toe. Voor de tuinbouw op Guernsey is het van enorme betekenis, dat dit eiland zijn tuinbouwprodukten in Engeland volkomen vrij van invoer-rechten kan afzetten.

Structuur van de glasbedrijven

De glasoppervlakte van 451 ha is verspreid over 2991 bedrijven; de gemiddelde glasoppervlakte per bedrijf bedraagt dus 1500 m².

Oppervlakte glas in september 1959

Oppervlakte glas per bedrijf	Aantal kassen	Aantal bedrijven
minder dan 550 m ²	1- 2	919
550- 1 400 m ²	3- 5	1010
1 400- 2 800 m ²	6- 10	741
2 800- 3 900 m ²	11- 14	180
3 900- 5 600 m ²	15- 20	77
5 600-11 200 m ²	20- 40	41
11 200-28 000 m ²	40-100	15
meer dan 28 000 m ²	>100	8

Volgens Nederlandse maatstaven zijn er op Guernsey dus zeer veel kleine bedrijven en een klein aantal zeer grote bedrijven, waaronder enkele van 60 000 m² en 80 000 m² glas. Als minimale bedrijfsgrootte wordt een bedrijfje met 3 kassen beschouwd. Het valt op dat op Guernsey de in ons land sterk tegenwoordige groep van middelgrote glasbedrijven maar weinig voorkomt. Het peil van de bedrijven varieert, zoals trouwens in alle tuinbouwgebieden, van bijzonder goed tot slecht. Het gemiddelde verzorgingspeil zal wellicht niet ver van het

onze afwijken. Opmerkelijk is de weliswaar kleine, maar uitzonderlijk bekwame leidinggevende groep van 'super-tuinders', die de kneepjes van het vak bijzonder goed kent. Omdat een voorlichtingsdienst tot voor enkele jaren ontbrak, is deze vakkennis nog lang niet tot alle tuinders doorgedrongen. De verschillen in bedrijfsvoering zijn hierdoor groter dan in ons land.

Uitbreidingsmogelijkheden voor de glastuinbouw

Sinds 1936 kent men op Guernsey beperkende maatregelen voor het bouwen van kassen. De uitbreiding van de oppervlakte glas is om verschillende redenen aan banden gelegd.

1. De hoeveelheid beschikbaar water is beperkt. Weliswaar heeft men een installatie voor ontzilting van zeewater gebouwd, maar deze dient slechts als reserve-installatie om in tijden van ernstig watertekort in het hoognodige te voorzien.

2. Men heeft te kampen met een tekort aan arbeidskrachten. Een verdere uitbreiding van de oppervlakte glas zou dit probleem slechts vergroten.

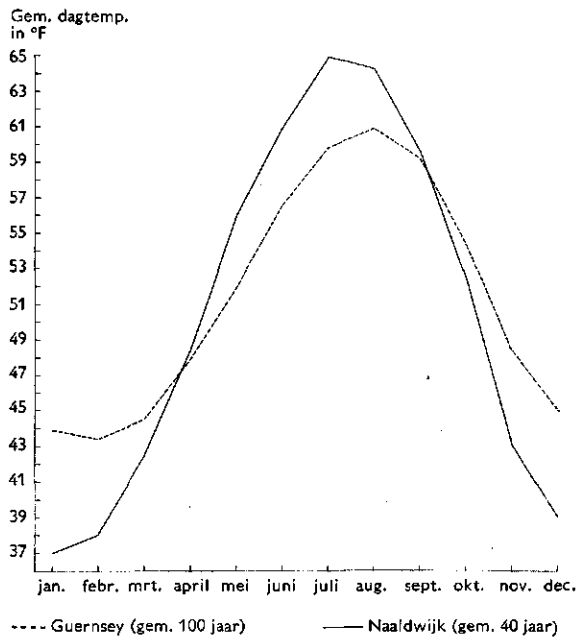
3. Men wil een zeker evenwicht in de economische situatie van het eiland bereiken en zich hoeden voor een te grote eenzijdigheid. Daarom wordt de uitbreiding van de tuinbouw geremd, zodat andere activiteiten, onder andere het toerisme, meer gelegenheid tot ontplooiing krijgen.

4. Te veel kassen maken het eiland onaantrekkelijk voor de opkomende toeristenindustrie.

5. Men wil het landbouwareaal zoveel mogelijk in stand houden met het oog op de voedselvoorziening in oorlogstijd.

Sinds vijf jaar is alleen nog maar vernieuwing van oud glas toegestaan. Binnen het bestaande areaal vindt er een verschuiving plaats in de richting van de bloementeel, als aanvulling of vervanging van de tomatenteelt.

Afgezien van de bovengenoemde teeltregeling is

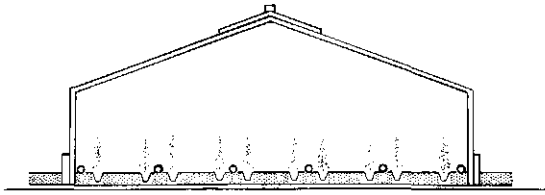
De gemiddelde dagtemperatuur op Guernsey en in Naaldwijk

ook de schaarste aan grond en kapitaal geen stimulans voor een sterke uitbreiding. De bereidheid om vreemd vermogen aan te trekken is niet groot en de rentevoet is hoog (7%).

Aspecten van de stooktomatenteelt

Vergeleken met ons land zijn de natuurlijke omstandigheden gunstig voor de stooktomatenteelt. Door de meer zuidelijke ligging is de temperatuur in de winter hoger dan bij ons en bovendien is de hoeveelheid licht in de winter- en vroege voorjaarsmaanden groter.

De bodem is ook op het kleine eiland Guernsey sterk gevarieerd. Het noordelijk deel van het eiland

Breed 8,54 m—8,84 m
Zijhoogte 2,13 m
Gehele hoogte 3,96 m

Buizen 10 cm
Plantgaten 20 cm

Standaardmodel van de Guernsey-tomatenkas

is laag gelegen en bestaat in hoofdzaak uit lichte zandige gronden; deze geven wel een vroege maar geen grote produktie. Toch vindt men hier nog het overgrote deel van het glasareaal.

Het hoger gelegen centrale deel van het eiland bestaat uit lössachtige grond, die echter als nadelen heeft dat hij slempig is en moeilijkheden bij de ontwatering oplevert.

De ideale tomatengrond ligt als een smalle ring om het centrale deel van het eiland. Deze kan gerekend worden tot de verweringsgrond; de structuur en de doorlatendheid ervan zijn goed. De topbedrijven van Guernsey vinden we op deze ideale 'gravel'-grond.

De grond op het eiland is schaars en duur. Men noemde prijzen variërend van f 15 000 tot f 25 000 per ha.

Op alle bedrijven vindt men hetzelfde *type kassen*: de Guernsey-tomatenkas. De afmetingen zijn 30 × 9 m; men zou hem kunnen omschrijven als een wat hoge houten druivenkas op betonnen voet. Deze ruime, lichte, hoge kassen zijn zeer gunstig voor een vroege produktie en eveneens voor het doortelen van het gewas. Er worden zowel alleenstaande als complexkassen gebouwd. De nieuwste typen zijn bedekt met grote ruiten waardoor de lichttoetreding nog gunstiger geworden is. De hoge bouwkosten liggen op ongeveer hetzelfde niveau als in ons land (± f 20 per m²).

Op het gebied van de *verwarming* is er weinig interessants te zien. Zware olie wordt op het eiland niet aangevoerd. Alle installaties worden gestookt met kolen of dunne olie, waardoor de stookkosten hoog liggen. De olieprijs varieert van f 100 tot f 120 per ton. De kolen kosten f 80 tot f 95 per ton. Het is dan ook niet te verwonderen dat de brandstofkosten heel wat hoger zijn dan in ons land (f 4 à f 5 per m²). De aanleg van de gebruikelijke installaties komt op ongeveer f 10 per m².

De verwarmingsbuizen, zes per kas, liggen op de grond. De voordelen zijn tweërlei: de bodemtemperatuur is hierdoor gunstig en de opstijgende lucht boven het gewas vermindert het gevaar voor bladvlekkenziekte en Botrytis.

De *arbeidsvoorziening* is ook op Guernsey moeilijk. De lonen zijn regelmatig gestegen; thans is het minimumloon van een volwassen arbeider voor een werkweek van 44 uren £ 7.18 (f 79). Voor overuren wordt 25% extra betaald. Een nadeel is het late aanvangsuur der werktijden, ook in voorjaar en zomer. Op de meeste bedrijven begint men om 7 uur met de tomatenpluk; vroeger krijgt men de mensen niet op de tuin. Een belangrijk deel van de dag is men bezig met plukken en sorteren. Dit geeft moeilijkheden in het centrale pakstation, omdat de meeste aanvoerders er pas laat arriveren.

Teeltsysteem

De tomatenteler in Guernsey is er niet alleen op uit om vroeg veel tomaten te produceren, maar hij wil ook lang doortelen. Daarom moet het gewas sterk en gezond blijven. Een te sterk forceren is daarom uit den boze. Wanneer we dan nog bedenken dat de brandstofrekening hoger is en de prijzen in juni, juli en augustus op een heel wat hoger niveau liggen dan bij ons, is het begrijpelijk dat de noodzaak tot vervroegen en forceren er wel wat minder is.

Het is duidelijk dat de teelt met de nodige zorgen omringd moet worden wanneer men bedenkt dat men 16—20 trossen aan een plant wil krijgen.

Op de beste bedrijven leidt dit tot een min of meer individuele behandeling van elke plant. Zieke planten worden afzonderlijk behandeld. Met het inboeten van uitvallers gaat men zeer lang door. De stand van de gewassen is dan ook vaak subliem. De verfijnde verzorging, vooral ook op het gebied van watergeven en bijmesten, brengt een hoge arbeidsbezetting met zich mee. Als norm geldt 1 man per 3000 planten of 1000 m². Vooral ook het doortelen vraagt veel tijd. Vanzelfsprekend liggen bij een zo goede verzorging en bij doortelt de opbrengsten zeer hoog. Opbrengsten van 15-20 kg per m² zijn geen uitzondering; de gemiddelde opbrengst van het eiland ligt echter veel lager, namelijk op ongeveer 10 kg per m². Op een goed geleid, gemiddeld bedrijf waar doorgeteeld wordt, mag men rekenen op een opbrengst van ongeveer 15 kg per m².

Tomaten in 'trenches' en potten. Per kas van 30 m breedte worden 10 rijen tomaten gepoot in ondiepe 'trenches'. Deze geulen worden op regelmatige afstanden afgedamd. In iedere 'trench' staan 4 planten. Het gieten en bijmesten gebeurt in deze geulen. De tussengelegen paden blijven onder alle omstandigheden droog en worden op den duur zo hard als beton. Het werken in de kassen wordt hierdoor bijzonder vergemakkelijkt en het geheel maakt hierdoor een bijzonder nette, verzorgde indruk.

Een groot aantal tuinders teelt tomaten in potten of dozen: zogenaamde 'containers' (50-60%). Door het wortelstelsel in de jeugd te beperken en de watergift zorgvuldig te regelen trachten zij de plant onder controle te houden; aldus trachten zij zo vroeg mogelijk zoveel mogelijk tomaten te plukken. De hoeveelheid water wordt zeer zorgvuldig 'getimed' al naar de groei van het gewas. Op de goede bedrijven giet men in het begin met een dunne slang om de waterhoeveelheid nauwkeurig te kunnen regelen en de structuur van de grond vooral niet te bederven. Deze methode van zeer regelmatig gieten en bijmesten is zeer bewerkelijk, maar

het gewas is hierdoor zeer harmonisch en regelmatig van bouw. De kunstmest wordt vaak in het gietwater opgelost. Ook druppelbevloeiing is in trek (20%). Het gietwater, in de meeste gevallen geleverd door de waterleiding voor een prijs van f 0,30 per m³, is zeer zuiver. Verstopping komt dus niet vaak voor. Deze wijze van gieten en bijmesten is een van de sleutels van het succes van de goede bedrijven.

Nieuwe rassen. Jarenlang was de Potentaat het meest geteelde ras. De voordelen van een vroege, zware onderste tros werden hoog geschat, evenals de gemakkelijke zetting. Op de zeer goede bedrijven, met een beheerste groei, wist men de nadelen van een minder goede vruchtvorm, groenkragen en wankeurigheid behoorlijk te voorkomen. In het bedrijf met een gemiddeld verzorgingspeil viel echter de kwaliteit niet mee.

De laatste jaren schakelen velen over op rassen als Moneymaker, G.C.R. 2, Potential, Ware Cross, Baby Lea en Bonne Chose. Het ziet er naar uit dat de Potentaat, die thans nog bijna de helft van het areaal vormt, in de naaste toekomst steeds meer zal worden teruggedrongen en zal worden vervangen door rassen die vroeg produceren, een compacte groeiwijze hebben en driehokkige, goed houdbare en smakelijke vruchten leveren. Het proefstation te Littlehampton is op dit gebied al een eind gevorderd.

Broezen. Men krijgt de indruk dat de zetting de telers op Guernsey minder zorgen baart dan bij ons. Enkele factoren werken dit wel in de hand, zoals de zeer regelmatige, evenwichtige groei, die een gemakkelijke zetting bevordert, en het vrij ideale kasklimaat. Alleen de twee onderste trossen worden met een triller of groeistof behandeld. Later volstaat men met zeer regelmatig broezen. Op de goede bedrijven die we bezocht hebben, was de zetting van onder tot boven uitnemend geslaagd.

Ziektebestrijding. Bij ons bezoek viel de gezonde stand van het gewas op. Dit bereikt men met een

Periode	Guernsey						Nederland	
	1958		1959		1960		1960	
	prod. in tonnen	cumula-tief%	prod. in tonnen	cumula-tief%	prod. in tonnen	cumula-tief%	prod. in tonnen	cumula-tief%
Tot eind april	220	0,47	990	1,98	1 160	2,38	920	0,46
Mei	5 940	12,53	11 180	24,23	11 450	25,87	33 500	17,17
Juni	15 170	43,33	15 600	55,37	16 200	59,54	43 230	38,68
Juli	14 960	73,71	12 400	80,65	10 750	81,58	45 910	61,57
Augustus	8 100	90,16	6 400	93,36	5 500	93,02	43 300	83,16
September	3 730	97,73	2 600	98,63	2 570	98,30	20 700	93,48
Oktober	1 030	99,82	600	99,89	720	99,78	10 810	98,87
November	90	99,99	50	99,99	100	99,99	2 000	99,86
December							225	100
Totaal	49 240		49 820		48 450		200 595	

zorgvuldige ziektebestrijding van grond en gewas. Ieder jaar wordt de grond in de geulen gestoomd of chemisch ontsmet met chloorpicrine, Vapam, of DD. Behalve de bij ons bekende bodemziekten treedt de laatste jaren vooral *Fusarium* op. Het stomen van de grond gebeurt veelal met behulp van een gehuurde, rijdende stoomketel. De ziekten in het gewas tracht men zoveel mogelijk met goede cultuurzorgen te voorkomen. Tijdig en ruim luchten en lang doorstoken zijn in dit opzicht gunstig. De bespuiting van de gewassen tegen bladvlekkenziekte, *Botrytis* en Mg-gebrek wordt uitgevoerd door loonspuiters, die over het algemeen goed werk leveren.

Waterziek (blotchy ripening) kan in bepaalde seizoenen bijzonder hevig optreden, waardoor het percentage eerste kwaliteit aanmerkelijk kan dalen.

Verdeling van de produktie over het seizoen

Het bleek niet mogelijk een juist inzicht te verkrijgen in de verhouding tussen vroege, midden-vroege en late stooktomaten.

Bovenstaande cijfers geven een beeld van de verdeling van de tomatenproduktie over het seizoen en wel van 1958 (een laat seizoen) en van 1959 en 1960 (twee vroege seizoenen). Ter vergelijking zijn de Nederlandse cijfers van 1960 opgenomen.

Uit deze tabel blijkt, dat juni de maand van de grootste aanvoer is. Het produktiepatroon van de Nederlandse tomaat wijkt uiteraard in tal van opzichten af van dat van Guernsey.

Rentabiliteit

Tegenover de hogere stookkosten en loonkosten in Nederland staat een heel wat hogere opbrengst-prijs door het ontbreken van hoge invoerrechten. Men krijgt de indruk dat de rentabiliteit van de goed verzorgde bedrijven bepaald zeer gunstig is. De laatste jaren echter is de rentabiliteit regelmatig teruggelopen door de stijgende kosten en de dalende marktprijzen. De moeilijker wordende situatie heeft aanleiding gegeven tot enkele drastische hervormingen op het terrein van de afzet.

Afzet

Nagenoeg de gehele produktie wordt afgezet in Groot-Brittannië en Ierland. De 'home market' is van weinig betekenis.

De produkten van de Kanaaleilanden kunnen vrij in Groot-Brittannië worden ingevoerd. In Ierland moeten invoerrechten worden betaald, maar deze liggen op een lager niveau dan de invoerrechten die op het Nederlandse produkt drukken. De afzetmogelijkheden op de Britse markt zijn daardoor zo gunstig, dat tot heden geen pogingen werden gedaan om andere markten te bedienen. De export is dus zeer eenzijdig gericht.

Een handicap voor de afzet vormen de voor een eiland altijd moeilijke verbindingen. Het verkeer tussen de Kanaaleilanden zowel per boot als per vliegtuig wordt onderhouden via Engeland. De 'British Railways' en Engelse luchtvaartmaatschappijen onderhouden de verbindingen.

Na de oorlog is men, door de omstandigheden gedwongen, op een gecentraliseerde afzet overgegaan. Hiertoe werd de 'Tomato Shipping Board' opgericht. Jaarlijks werd door de Staten van Guernsey beslist over het al of niet voortzetten van deze centrale export. In 1952 werd na stemming door de telers beslist dat in de toekomst de export gecentraliseerd zou blijven plaatsvinden. Dit besluit werd door een wet, de 'Tomato Marketing Law' bekrachtigd. De 'Tomato Marketing Board' vervult thans deze functie. Alle tomatentelers van het eiland werden verplicht hun tomaten via de Board af te zetten. Als voordelen van centrale export worden genoemd:

1. Het bedingen van goedkope vrachttarieven en het efficiënt organiseren van het vervoer.
2. Doelmatige spreiding van het produkt over de verschillende markten op grond van uitgebreide marktlichtingen, waardoor de kansen op een gunstige prijsvorming het hoogst zijn.

Dit seizoen heeft men de werkwijze van de Board

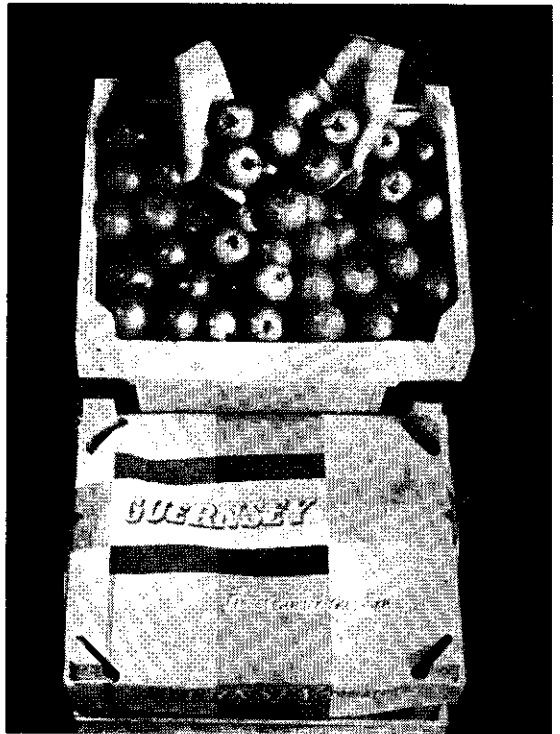
op enkele punten ingrijpend veranderd, met het doel de afzetpositie van de Guernsey-tomaten te versterken. De verpakking, de sortering, de inspectie en het vervoer zijn aangepast aan de eisen des tijds.

Sortering en verpakking

De teler voorziet zelf in het fust: de 'Dutch tray', een kistje met een inhoud van 12 Eng. ponden. De meeste telers sorteren hun tomaten zelf; een vrij groot deel van de telers echter (30-40%) laat de tomaten door een particulier sorteer- en paks-

De 'Dutch tray' werd dit seizoen met succes voor de verpakking toegepast

Foto: Guernsey Tomato Marketing Board

Het centrale pakstation van Guernsey, waar rolbanen, vorkheftrucks en laadborden een snelle verzending mogelijk maken
Foto's: Guernsey Tomato Marketing Board

station sorteren en verpakken. Iedere aanvoerder levert zijn produkten in kistjes waarop zijn nummer is aangebracht. Op de kistjes wordt bovendien de kwaliteitsklasse met een eenvoudig merkteken aangeduid. De telers leveren hun tomaten af aan het modern ingerichte centrale pakstation van de Board. Hier vindt de inspectie plaats en worden de kistjes, voorzien van een dekvel, in drieën gebundeld en per laadbord afgevoerd naar de haven. Van hieruit worden zij naar 174 markten in Groot-Brittannië verzonden. De prijs die de aanvoerder voor zijn tomaten ontvangt, is de middenprijs die over een aanvoerperiode van twee dagen wordt berekend. De week is in vier perioden ingedeeld.

De tomaten dienen alle volgens door de wet vastgestelde eisen gesorteerd te worden in maximaal zeven nauw omschreven sorteringen. Er wordt gesorteerd volgens grootte en kwaliteit.

De eisen die aan de eerste kwaliteit worden gesteld zijn:

vrij van ziekten en beschadigingen, rond, uniform van kleur en rijpheid. De tweede kwaliteit mag bepaalde afwijkingen vertonen.

Daar er geen binnenlandse markt van betekenis is worden alle sorteringen en kwaliteiten geëxporteerd. De volgende cijfers geven een indruk van het kwaliteitspeil van de laatste seizoenen.

Jaar	Aandeel eerste kwaliteit	Afwijkend
1957	68,7%	31,3%
1958	63,1%	36,9%
1959	67,1%	32,9%
1960	61,1%	38,9%

Tijdens het bezoek aan het pakstation in het voorjaar van 1961 viel de goede sortering op en eveneens de goede 'over-all' kwaliteit.

De uniformiteit wat kleur betreft, viel per partij

Verschepping anno 1954: de chips worden met de hand doorgegeven

Verschepping anno 1961: vervoer per laadborden

niet mee; wel was de uniformiteit per kistje voldoende.

Het centrale pakstation

Het centrale pakstation van de Board is doelmatig ingericht. De oppervlakte is 36 000 m². Aan iedere zijde van het pakstation kunnen 20 vrachtwagens tegelijk lossen. Een 20-tal 'lijnen' vangen de aanvoer op en maken de kistjes verzendklaar. Vanuit de vrachtwagens worden de kistjes op een rolbaan gezet, waarop de inspectie plaats heeft, de kistjes van een bij de sortering passend gesloten dekvel worden voorzien (met behulp van een pneumatische niethamer) en in drieën worden gebundeld. Aan het einde van iedere lijn staan een aantal laadborden gereed. Elk laadbord bevat één bepaalde kwaliteit. Ter versteviging en bescherming worden de laadborden met een groen dekzeiltje afgedekt. Vervolgens worden zij met vorkheftrucks op de vrachtwagens geplaatst die af en aan naar de haven

rijden. Het geheel maakt de indruk van een goed uitgedachte, gestroomlijnde werkwijze.

Een 120-tal mensen zijn op het pakstation werkzaam. De arbeidskrachten komen niet alleen van Guernsey, maar ook uit Wales en Frankrijk. In het topseizoen kan men 1000 ton per dag verwerken. Een groot probleem in deze organisatie vormen nog de lange perioden van leegloop als gevolg van de late aanvoer der produkten.

Kwaliteitscontrole

Alle agrarische produkten die voor export bestemd zijn, worden onderworpen aan het toezicht van de States Inspection of Produce.

De keuring was voorheen maar fragmentarisch. Thans is de inspectie intensiever en de 'open presentatie' alleen al werkt sterk preventief. In het pakstation werken een hoofdinspecteur en 4 keurmeesters.

Het transport

De weg van het tomatenbedrijf op Guernsey naar de 174 markten die door de Board worden voorzien, is uiteraard betrekkelijk lang. Langdurig vervoer is altijd nadelig voor de kwaliteit van het produkt. Dit seizoen heeft men getracht het vervoer te bespoedigen en wel langs twee wegen. Was het voorheen gebruikelijk dat alle vrachtboten 's avonds vertrokken, nu kan zowel om 12 uur als om 6 uur en om 10 uur n.m. worden verladen. Ook het gebruik van laadborden heeft het laden en lossen versneld. Hierdoor kon voor bepaalde verre markten een tijdsbesparing van 24 uur worden geboekt. Alle verschepingen naar Engeland lopen via British Railways. Vanuit Weymouth worden de tomaten per spoor naar alle bestemmingen verzonden. De kosten van vervoer van Guernsey naar de Engelse markten komen gemiddeld op 1 sh. $\frac{1}{2}$ d. per kistje.

Onderzoek en voorlichting

Tot voor enkele jaren was er op het gebied van onderzoek en voorlichting zeer weinig activiteit. Guernsey was afhankelijk van het onderzoek op de proefstations en proeftuinen in Engeland. Enkele jaren geleden echter werden door de Staten van Guernsey gelden gevoteerd voor de exploitatie van een voorlichtingsdienst annex proefstation. Dit najaar hoopt men een proefstation te bouwen voor een bedrag van f 450 000.

Het onderzoek zal zich in hoofdzaak beperken tot de tomaat. De jaarlijkse kosten van dit apparaat zullen f 250 000 bedragen. De Staten innen deze som door een heffing op het hout dat voor tuinbouwdoeleinden geïmporteerd wordt.

Ook het tuinbouwonderwijs tracht men op te bouwen.

Conclusies

Zowel op het gebied van de sterk gespecialiseerde tomatenteelt als op dat van de sterk gecentraliseerde afzet valt veel te zien en te leren van Guernsey.

Men heeft, door een toenemende Nederlandse concurrentie daartoe gedwongen, de teelt in zeer korte tijd omgeschakeld. De kwaliteit van het produkt is verbeterd, evenals de sortering en de verpakking. Uitbreiding van de oppervlakte glas is niet meer toegestaan. Binnen het areaal vindt er een verschuiving plaats naar andere teelten (bloemen). Men verwacht dat de tomatenproductie in de naaste toekomst betrekkelijk stabiel zal blijven.

De concurrentiepositie van de Guernsey-tomaat op de Engelse markt is duidelijk verbeterd door perfectie van het afzetsysteem. Guernsey heeft bovendien het grote voordeel van vrije invoer op de Engelse markt.

Nadelen van dit eiland zijn het betrekkelijk hoge kostenpeil en de geografisch geïsoleerde positie. Dit maakt de export naar andere landen in West-Europa bezwaarlijk.

Summary

Production and marketing of tomatoes on Guernsey (Report of a study tour)

Of the total cultivated area of Guernsey about 450 ha are under glass, of which over 425 ha are used for tomato growing. The remaining 25 ha are utilized for the production of flowers, grapes and ornamental plants. No further extension of the area under glass is permitted. It is expected that in the near future the production of tomatoes will remain fairly constant. By introducing new varieties and better production methods growers are trying to improve the quality. Much attention is paid to grading and packing. The growers deliver the tomatoes, after grading and packing, to a central packing station. Here the tomatoes are checked and by use of up-to-date equipment made ready for shipment. The competitive position of the Guernsey tomato on the English market has been improved considerably by the perfecting of the marketing system. Guernsey has moreover the additional advantage of free supply to the British market.

The drawbacks of this island include the relatively high level of costs and its geographically isolated position.